

הבנינו ואלמדה

אוצרות דעת, נטפי חיוזק ופרקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

האם 'תפילה' ו'ביטחון' סותרים אחד לשני? המצוי בעת צרה, למה יתפלל להיחלץ מצרתו, והרי מאמינים אנו שהכול טוב הוא?

היו מסוגלים לקלוט את התורה, ואבותיהם ואמהותיהם שפכו עבורם דמעות כמים בבקשם מאת ה' שיחונן את בנם לפתוח את לבו להבין ולהשכיל את התורה הקדושה, עד שפתח הקב"ה את לב בנם ונעשו כבור סוד שאינו מאבד טיפה והאירו את כל העולם בתורתם. ומעתה מנין נוכל לדעת שרצונו ה' הוא שבנינו יעבדו אותו כל ימיהם מתוך יגיעת כפיים וקביעות עתים לתורה בלבד, ושמה רצונו דווקא שיעלו ויגדלו עד שיהיו מגדולי ישראל וכל בני דורם ילכו לאורם, ומה שכעת אינו נראה כן לפי תכונותיהם, אפשר שזה רק ניסיון בעבורנו ומפני שהקב"ה חפץ מאתנו שנתאמץ בתפילה ואז בכח התפילה יפתח את לבבם להבין ולהשכיל ללמוד וללמד...

התשובה

קבלה דיסורי - שתיקותא ומבני רחמי

נבוא כעת להשיב על השאלות לא לפני שנישא תפילה אל ה' שיהיה בעזרנו שנכוון אל האמת. הנה במסכת ברכות איתא (סב, א): **קבלה דיסורי - שתיקותא ומבני רחמי**. ופירושו על-פי רש"י: קבלה דיסורי - מסורת ומנהג שקבלנו מרבותינו בענין היסורים, שתיקותא ומבני רחמי - ישתוק ולא יבעט ביסורים הבאים עליו, ולאחר מכן יבקש רחמים שיסתלקו.

והנה הפירוש הפשוט כפי המבואר בספרים הוא, שעל האדם לחלק בין העבר לעתיד. לענין היסורים שכבר באו עליו עד כה, יש לו לשתוק ולקבלם באהבה ואפילו לשמוח ולהודות עליהם. ולענין העתיד יש לו להתפלל ולבקש מאת ה' שיהפוך את הטוב הנסתר לטוב הגלוי - הראני ה' חסדך. ואולם בדרך כלל אנשים נוהגים לחלק בין העבר לעתיד בסכינא חריפא, והיינו שרק אם ח"ו כבר שבק החולה חיים לכל חי, אזי הם נוטים לקבל את העבר ולברך מתוך אמונה בה' ברוך דיין האמת. אבל כשעדיין נמצאים בתוך המצב והרופאים (או המתכחים) עומדים ומנבאים שחורות, כאן יותר מתקשים להפריד בין העבר לעתיד.

הראני ה' חסדך

האמת שגם כשנמצאים עדיין בתוך המצב צריכים לקום ולומר: אני מאמין באמונה שלמה שכל הצער שעברתי עד כה היה הכי טוב בעבורי, כי הקב"ה יודע יותר טוב ממני מה טוב בעבורי והוא בוחאי בוחר בשבילי את מה שהכי טוב בעבורי, ולכן אני מקבל את העבר ומשלים עמו בהשלמה גמורה ושש וששמח על כל הצער שעברתי. אך מעתה אני מבקש מאת ה' - הראני ה' חסדך, הפוך נא את הטוב הנסתר לטוב גלוי.

המשך בעמוד 9

וגדולי הדורות. וכן כתב האור החיים הקדוש (פרשת נח, יג) שלפעמים רצון ה' שהאדם ידום ולא יתפלל, כי אם יתפלל תשתנה המציאות בעבור תפילתו, ולא טוב לו לאדם שינוי המציאות מכמות שהיא.

מאיך ידוע ומפורסם מאמר חז"ל (יבמות סד, א): מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים! ונשאלת השאלה: מנין ידע אדם חשון בנים בזמננו (או כל מי ששרוי בצרה ומצוקה) אם הוא נמנה על אותם שצריכים לסתום את פיהם מבלי להתפלל כפי שהתנהג החתם סופר, או שהוא נמנה על אותם שצריכים להתפלל כי הקב"ה מתאוה לתפילתם? והלא מי שאינו יודע אם להתפלל או לא שרוי תמיד בבלבול המוחין, שהרי אם לא ינסה להשלים עם המצב, יקנן במוחו החשש ללא הרף שמה עליו להתפלל לשינוי המצב, ואם יעמוד להתפלל, יקנן במוחו החשש ללא הרף שמה עליו לידום ולקבל את המצב כמו שהוא.

עומד לו האדם (לא עלינו) ליד שארו החולה המוטל במיטת חליו כאבן שאין לו הופכין ואשר הרופאים כבר פכרו את זיהם לאות יאוש ומבקש לקרוע שערי שמים באמירת פרקי תהלים, אך הבלבול הורס בלבו כל חלקה טובה. מצד אחד הוא יודע שבכח התפילה לחולל ניסים, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות י, א) "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים", ומצד שני הוא אומר לעצמו: תראה איך החולה נראה! קבל את המצב ותאמין שאם כך עשה ה', הטוב הוא ביותר לחולה ולכל הסובבים אותו.

האם התפילה לבנים תלמידי חכמים רצויה או לא?

אמרנו מכבר כשעסקנו בענייני חינוך, שאין ילד בעולם שנולד עם חסרון, שהרי הקב"ה בורא את הכל באופן מושלם ובלי שום חסרון. ומה שנראה לנו לפעמים שיש לנו ילדים מלאים חסרונות גופניים ושכליים, זה רק מפני שאנו סבורים שהם נולדו בשביל תפקיד מסוים כפי שחשקה נפשנו, ובשביל תפקיד זה הם באמת אינם ראויים מחמת חסרונותיהם. אבל אם נבין בעומק הלב שלא נבראו בשביל תפקיד זה, אלא בשביל תפקיד אחר שאותו בחר ה' להם, נבין ממילא שאינם בעלי חסרון כלל וכלל אלא מושלמים הם כלפי תפקיד זה. וכשנתייחס לילדנו מתוך הכרה זו שיש להם את התפקיד המיוחד להם בעולם, לא נצטק עליהם ולא נלחם אתם, וממילא נוכל לבנות את נפשם ויגדלו לשם ולתפארת ויהיו דבוקים בבוראם בקיימם את תפקידם המיוחד להם בעולם, וישמחו האבות ביוצאי חלציהם ותשמחנה האמהות בפרי בטנם.

בתום השיעור ניגש אלי יהודי חשוב ושאלתו בפיו: הלא ידוע על רבים מחכמי ישראל שלפי תכונותיהם לא

נפסיק הפעם מהסדר הקבוע בלימוד הספר חובת הלבבות כדי להשיב לשאלה אחת שנשאלה במשך הזמן על-ידי אנשים שונים ובסגנונות שונים.

וכדי להגיע אל השאלות נקדים בלשונו של רבינו אברהם בן הרמב"ם בחיבורו המספיק לעובדי ה' (פ"ח - הבטחון): "והמדרגה הרביעית [ממדריגות הבטחון] היא מעלת ההפקדה, ופרושה שיפקיד האדם את ענייניו או אחד מהם לידי ה' יתעלה ויערטל עצמו מכל צפיה ותשווקה עד שאחת היא לו אם ישיג דבר שהוא משתוקק אליו או אם ישיג ההיפך ממנו, ונמצא מסתפק [כלומר, די לו] במה שגוזר ועושה ה' יתעלה". וכן הביא מדריגה זו זה רבינו בעל חובת הלבבות בפרק ז.

והיינו כי הבוטח בה' פירושו שהוא נותן בו אימון (נעטריון - trustfully on) שהוא יודע טוב ממנו מה טוב עבורו ומה לא, ולכן אינו מצפה לכלום כי אם למה שהוא מביא עליו. וכעין זה הרחיב בעל 'בית הלוי' זצ"ל לבאר ענין הביטחון שהוא לבטל את כל הרצונות העצמיים ולצפות אך ורק לרצון ה': וביאר על פי זה לשון נעים זמירות ישראל (תהילים קלא, א) "אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו". נפשי הוא מלשון רצון, "דוממתי נפשי" היינו שביטלתי את כל הרצונות שלי "כגמול עלי אמו" כמו תינוק כשהוא נגמל מלינוק (מלשון ויגמל יצחק) שאין לו רצון אפילו לאכילה מפני שלא הורגל עד כה לאכול לבדו, רק אמו נותנת לו לתוך פיו. אף אני ביטלתי כל רצון, ורק אשר יעשה ה' הוא רצוני.

השאלות

תפילה לשום מה?

והשאלה הנשאלת מעתה: למה נצטוונו על התפילה? על מה אנו מתפללים? הלא אין אנו אמורים להשתוקק ולצפות לשום דבר מלבד למה שהקב"ה מביא עלינו ואין צריך שיהיה לנו שום רצונות עצמיים, ואם יש לנו רצונות עצמיים ואנו חפצים שישתנה משהו מכפי שהוא, הרי מוטל עלינו לכאורה להתחזק בבטחונו ולא לנסות לשנותו. ואף אם נרצה לומר שמדרגה זו של בטחון מדרגה גדולה היא עד למאוד ועדיין לא הגענו עד אליה, מכל מקום השאלה במקומה עומדת - וכי אפשר שמי שהגיע למדרגה זו בטלה אצלו מצות התפילה!?

האם התפילה הזרע של קיימא רצויה או לא?

שאלה נוספת: ידוע על מרנא החתם סופר זצוק"ל שאמר שלאחר נישואיו הראשונים הוא התפלל לבנים מפני שידע שזוגתו אינה ראויה לבנים ושאל יתפלל לבנים יתקצרו ימיה, ורק כשנשא את זוגתו השנייה התפלל לבנים והקים דורות של חכמים מופלגים, פוסקים מפורסמים

קבלת ייסורים באהבה! סיפורי קודש ועובדין טבין

[בהמשך למה שהבאנו במאמר הראשון משיעורי חובות הלבבות (עמוד א), להלן נביא כמה סיפורים ועובדות שייטיבו להראות לנו את הדרך נלך בה באור יקרות]

מעשה

עובדא נפלאה על כך מסופר על הרה"ק רבי יוסף מאיר ממאחניווקא זיע"א נכדו של הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א. בהיותו בן שש היה זקנו נוהג להעמיד אותו כפעם בפעם על כור המבחן. פעם שאל אותו זקנו: "מה למדת היום?" השיב לו: "היום לא למדתי". "מדוע לא למדת?" שאל אותו זקנו. השיב לו: "הן היום היה היריד של השוורים והיות ששמעתי שאליהו הנביא מסתובב שם ביריד, החלטתי ללכת לשם כדי לראותו". שאל אותו זקנו: "נו, הראית אותו?" אמר לו: "לא, לא ראיתו, אך אספר לזקני מה ראיתי".

פתח וסיפר: "ראיתי כי הסוחרים המביאים את השוורים ליריד קושרים אותם אל הגדר כדי שלא יברחו. והנה ראיתי כמה מן השוורים שניסו להתיר את עצמם בכל כוחם, ולא זו בלבד שלא הצליחו אלא שהקשר עוד הלך והתהדק סביבם וסבלו מחמת כן יסורים. מאידך ראיתי כמה מן השוורים שלמרות שלא היה נעים להם להיות קשורים אל הגדר, עמדו על עמדם מבלי לנסות להתיר את עצמם ואט אט הקשר התרופף עד שהצליחו להתהלך אנה ואנה.

הבנה למעשה

הבנתי מזה - הוסיף הילד הקטן לזקנו - שאם נגזר על האדם לקבל יסורים והוא מקבלם באהבה, יקלו מעליו היסורים ואט אט יתרופפו לגמרי ויסתלקו ממנו. אבל אם אינו מקבלם באהבה אלא מנסה בכל כוחו להתיר עצמו מהם, לא זו בלבד שאינו מצליח אלא עוד זאת מביא על עצמו יסורים קשים מאלה. כשמוע זאת זקנו, פשטה נהרה על פניו ואמר לו: אמנם אתה לא ראית את אליהו הנביא, אבל אליהו הנביא ראה אותך. ונתכוון למה שכתוב ב'מאור עינים' (פרשת ויצא) שהתנוצצות רעיון אמיתי בתורה היא מבחינת אליהו הנביא זכור לטוב.

מעשה

הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל (עובד ה' נפלא משב"ק הרה"ק רבי שלמה מזוהרעל זיע"א וחינך בחורים ואברכים רבים בדרכי החסידות), אשר הוא עצמו היה בעל יסורים גדולים, היה נוהג לספר מה ששמע מפי הגה"צ רבי נחום יאסער זצ"ל (הגה"צ רבי מנחם נחום רוקח) ליבערזאהן זצ"ל - מנכדי הרה"ק רבי אלעזר רוקח אבד"ק אמסטרדם ורבי ליבער הגדול מבארדיטשוב תלמיד הבעש"ט הק' זיע"א - היה ת"ח ועובד ה' גדול מחסידי שארטקוב היה אבד"ק זינקוב והעיר קלישאוויץ עד מלחמת העולם הראשונה שנחרבה הקהילה ושימש כמור"ץ בהעיר יאסי שברומניה, ושם הסתופף בצל הרה"ק משיטפאנעשט ולאחר פטירתו בצל רבי יעקב יוסף מסקווירא זיע"א עד עלותו לירושלים ע"ה"ק תובב"א) היתה לו לר' נחום בת יחידה, בת נאה וחסודה, כלילת המעלות, וממנה כל הנחת שלו. והיה בהגיעה לפרקה, כשהתחילו לדבר לה נכבדות, תקף אותה לפתע מחלה קשה. גופה לא יכל לנצח את מחלתה ובריאותה היתה הולכת ומדרדרת עד שקבעו לה הרופאים שעות ספורות של חיים בלבד.

היה זה ביום השישי. ר' נחום לא איבד את עשתונותו. אמר ר' נחום לעצמו: הן אפשר שאהיה עסוק בשעות שלאחר הצהריים בסידור הלויה וצרכי הקבורה, והשבת... השבת מה תהא עליה? הלך ר' נחום לטבול במקוה וסידר את הבית לכבוד שבת. אחרי כל ההכנות התיישב ללמוד את ההלכות הנוגעות לעת זכאת ויצא בדרכו אל בית החולים לראות מה שלום בתו החולה. באמצע הדרך נזכר ששכח ליטול עמו סכין בשביל הקריעה. חזר על עקבותיו ונטל עמו סכין. כך פסע בצעדים מדודים כאשר בכל רגע הוא שואל מה כעת ה' רוצה ממני ומהרהר במה שאמרו חז"ל ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך

ובכל מאודך, בכל מידה שהוא מודד לך. וחשב לעצמו בלכתו: איזו מחשבה היית מחשב אילו הייתי מכניס כעת את בתי תחת חופתה? במחשבה זו אלך לי אל בית החולים, שהרי יודע אני שכך רצון הבורא! וכך צעד לו האב עם הסכין בידו ולבו מלא וגדוש בשמחה משל היה מכניס את בתו תחת חופתה. וככל שהלך והתקרב לבית החולים הלכה שמחתו וגדלה, והיה קופץ ומדלג ופניו מאירות מתוך קבלת עול מלכות שמים בשמחה.

ויהי בעמדו בשערי בית החולים עלה בדעתו שאין זה מן הראוי שייכנס לבית החולים בגילויי שמחה כאלו, והלא זה עלול לצער את זוגות הכואבת את כאב אבדן בתה יחידה. מיד התאמץ בלבו והעמיד פנים נפולות כמצטער. כיון שנכנס אל שערי בית החולים, אמר לו ד"ר וואלאך ז"ל שהרופאים בדקו את בתו ומצאו שהזיהום בדמה נעצר ושכוחותיו של הגוף להתגבר על המחלה. לא עבר זמן רב והבת יצאה ממכלל סכנה. היא הבריאה כליל והקימה משפחה בירושלים עם פארוט ופארי פארוט לתפארת כרם בית ישראל..

הבנה למעשה

הבה ונתבונן! איה היה חסיד זה בדרכו לבית החולים? מדוע לא אמר את כל התהלים? למה לא הבטיח צדקה לקופת העיר? מדוע הוא התיימש כל-כך מהרה? וכי בגלל שהרופאים קבעו שלא נותר לה לבתו אלא שעות בודדות הוא איבד את תקוותו עד שכבר התחיל לחשוב על קריעה והכנה לברכת דיין האמת?!

(אמר אחר כך רבי נחום לחבריו כנראה רצה הקב"ה את הקידוש ה' שיש בברכת דיין האמת בשמחה ולכן היתה בתי נוטה למות, וכיון שכבר זכיתי לדרגה זו מחיים, שוב לא היה צורך בזה וחזרה לאיננה ביה')

מעשה

סיפר לי נכדו של החסיד רבי ניסן פילטשיק זצ"ל (מזקני חסידי סטאלין-קארלין בארה"ב עובד ה' בשמחה ובמסירות נפש באמריקא שבמים ההם כפי שהתחנך על ידי החסידים של הרה"ק הבית אהרן מקארלין זיע"א, השפיע רבות על צעירי הצאן והדררים בדרכי החסידות) מה שאירע עם זקנו ואשר מונח לו בזכרונו כאילו אירע זה רק אתמול: "זקני שכב במיטת חליו והתפתל מיסורים, יסורים כאלה שקשה מאוד לסובלם. פעם נכנסתי אליו בשעה חמש לפנות בוקר ושמעתי אותו מדבר:

הבנה למעשה

"רבינו של עולם! אני כל כולי שלך, הכה בי כמה שאתה חפץ!" וכשהיה ר' ניסן הולך ברחובה של עיר מיוסר ביסורים נוראים, היה עוצר את העוברים ושבים ואומר להם: "שמעתם מה אמר רבא?! רבא אמר (ברכות ס, ב) כלפי מה שאמר התנא חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה - לא נצרכה אלא לקבוליהו (לקבל את היסורים) בשמחה!"

מעשה

עוד סיפר לי נכדו שבאחד מערבי פסחים ייחדו יום אחד שבו ידיו ויגעילו את שיניו התותבות כדי להכשירן לפסח. באנו ביום המיועד והנה השיניים הלכו לאיבוד. חיפשנו אותן במשך שש שעות רצופות בדירתו הקטנה, חיפשנו ולא מצאנו, וזקני כמעט יצא מכליו בגלל החשש שקינן בלבו שלא יוכל לאכול את הכזית מצה. ניגשתי אליו ושאלתי: "סבא! מה יהיה אם הכזית מצה? איך תוכל לאכול את הכזית מצה בלי שיניים?" זקני הרהר מעט ואז פלט:

הבנה למעשה

"אם ה' רוצה כך שיהיה כך!" לא עברו דקות אחדות ואף פצח בניגון של שמחה... ר' ניסן נזכר עם שאלת נכדו שכעת רצון ה' שלא ימצא את שיניו, וכיון שנזכר בכך, נתפזר הענין והשמש חזרה להאיר את הלב... ולא, לא התחיל לשמוח כדי למצוא את שיניו, אלא מפני שהתבטל לרצון ה' ומפני שהבין שהטוב ביותר עבורו כעת הוא שלא ימצא את שיניו!

זכני לקבל שבתות!

הלומד בשבת - שכרו פי אלף!

מאז ומקדם רצית לנצל את ימי שבתות הקיץ הארוכים לעמול בתורה ולהתמיד בה? אך לא תמיד הצלחת בכך?!

מעט שיעורים נפלאים בענין חשיבות לימוד התורה במשך קודש יעמוד לימנך להצליח לעשות את תרומתך. לשמיעת הטיעורים:

טלפון ישיר שע"י 'קול הלשון': 073.295.1337

לגישה ישירה לתקנית תורה לחצו בכניסתכם למערכת כנ"ל, ואח"כ 11143 ובחורו שיעור רצוי.

קול הבינני **א"א** - 072.257726 | **ארה"ב** - 718.686.8300 | **ברטניה** - 0204.586.2115 | **בלגיה** - 03.300.0223

לקבלת הגיליון בקביעות
מחירים: 60263@gmail.com

לתרומות והצעות שיעור, וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות
ישראל למכון הבינני' בדוא"ר מ: info@nachonhavineini.com

יעמדו על הברכה על אשר נדב לכם להרים תרומת קודש למען הפצת הגליון

ידידנו הר"ר אהרן רייכמן שליט"א

לרגל שמחת הולדת נכדתו בת לבנו

הר"ר שמעון שליט"א יה"ר שיזכו למדלה לתורה לתופה ולמעש"ט ולראות רוב נחת דקדושה!

ידידנו הר"ר מרדכי שלמה ברים שליט"א

לרגל נישואי בנו החתן הבחור המופלג ה"ה אברהם חיים ה"ו עב"ג בת הר"ר אברהם יעשי' ברזל שליט"א יה"ר שיזכו לננות בית נאמן לה ולתורתו!

ידידנו הר"ר יוחנן דרוק שליט"א

לרגל נישואי בתו עב"ג החתן הבחור המופלג ה"ה נתן עקשטיין ה"ו בן ידידנו הר"ר יחיאל מאיר שליט"א יה"ר שיזכו לננות בית נאמן לה ולתורתו!